

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „3.—; „ „ 4.50 „
za četrt leta „1.50; „ „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnistvo ne odzira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente št. 12. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petimi za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Torrente 12. Odpriete reklamacije so proste poštnine.

O beneških Slovencih.

Našim čitateljem je dobro znano, da živi pod vlaško vladno mnogo tisoč Slovencev, katere imenujemo obično „beneške Slovence“. Da so se vzdržali na površju do danes, da še zdaj govore prvotni svoj materin slovenski jezik, — čeravno jih italijanska vlada na vse mogoče načine pritiska ter jim usiljuje italijanske duhovnike in učitelje, da bi se poprej potujčili ali poitalijančili, — dokazuje s tem svojo pravo slovansko vztrajnost in ljubezen do domačega jezika, do domačih običajev in navad, katere so si ohranili do dandanes. Tudi ta odstranjeni del našega naroda ima izvestno svojo zgodovino, katero bi bilo zelo važno in potrebno natanko proučiti. Čevdat, Benetke in Rim nudijo našim zgodovinarjem dovolj zanimljivega gradiva o tej deželi. Dasiravno hočejo Italijani zdaj prekratiti in promeniti vsa imena vasi, hribov, gor, potokov itd., ki nosijo slovanski sled, vendar narod ni vzprijel teh mladih nazivov, temveč krčevito se še drži prvotnih imen. Denes imenuje Vlahi kraj „San Pietro al Natissone“; narod mu pravi: „San Pietro degli Slavi, degli Schiavi, degli Schiavoni“ in da je kraj prvotno nosil to ime, priča listina z dne 24. junija 1457., ki govori med ostalim: — — — Consilutatus D. Presb. Petrus de S. Petro de Selavonibus ecc.; druga listina z dne 1. marca 1480. leta: „Ommissis . . . Pro Pres. Petro de Sancto Petro de Selavonibus ecc.“ Pisu teh vrstic je znan v beneških Slovencih najstarejši slovenski rokopis s poslednjih let petnajstega stoletja. Baš ta rokopis nam jasno govori, da se je slovensčina v beneških Slovencih poprej javno rabila, nego v naših deželah. Ker pa političnim novinarjem ni naloga razpravljati o takšnih stvareh, ugnimo se dolgočasnim učenjskim raziskavanjem.

Kako napreduje ta od nas nekako pozabljeni del našega narodovega telesa? Še žalostijo in tugo beremo v 38. številki hrvatskega „Obzora“ članek o „izumirajoči narodni svesti beneških Slovencev“. Dopis je poslan iz Furlanskega, zato brez dvojbe opisuje razmere resnično, kakršne so. In kakšni so vendar ti sedanji okolišči beneških Slovencev? Poslušajmo:

Na jugozapadni meji avstrijsko-ogorskega cesarstva v takozvane Furlaniji v Italiji živi okoli 60.000 Slovencev po

rodu in krvi. Predel, v katerem živi to pleme, razprostira se od gorotansko-italijanskih planin do blizu Kormina na avstrijsko-vlaške meje. Greben planin, ki začinja takoj nad Gorico ob desni strani Soče do Predila na primorsko-koroške granici, deli mejo med avstrijskim Primorskim in med tako imenovano italijansko „Schiavonijo“.

Beneški Slovenci živijo zvečine v goratih predelih in samo pri sv. Petru na Slovenskem (San Piero degli Schiavoni) proti Čevdatu (Cividale) se odpira plodna ravnina, ki se širi do adrijskega morja.

Beneški Slovenci živijo v štirih okrajih in sicer v svetopeterskem okraju nepomešani, in v okrajih Farento, Gemoni in Modo v ogromni večini. V poslednjih okrajih prebivajo Furlani samo ob krajih, ali tudi tu so stanovali nekdanje samo Slovenci, kakor nam pričajo priimki in imena mest in vasi. Italijani so napravili zdaj n. pr. iz Badinje-Faedis, iz Nimlje-Nimis, iz Cedilje-Sedilis, iz Foronje-Forlano itd.

Kar se tiče imenja beneških Slovencev, moramo reči, da so v primeri a prebivalci italijanskega po karnskih gorah živčnega plemena pravi gospodje. Oni stoje gospodarsveno mnogo bolje nego li po furlanskej ravnini stanujoči Italijani. Beneški Slovenci niso grofovski najemniki ali koloni, kakor njih sobratje Furlani, nego oni so gospodarji in pravi posedniki zemlje, na kateri živijo.

Glavni prihod jim daje živinoreja, s katero se poglavito bavijo. Slovensko kuhano in surovo maslo ima vedno znatno višjo ceno nego ono z ravnine. Neznano je število telet in ovce, ki se pošiljajo na vse strani za dober denar. Razven tega se pripravljajo sir, čemur je mnogo pomogla sirarska šola. Lep prihod daje beneškim Slovincem tudi sadjarstvo. Tu lahko vidiš v jeseni vsak dan na tisoče voz z najlepšimi jabolki, hruškami, češpami itd., vse utrčano z roko in zloženo v košarice, da se ne pokvari. Na vsakem trgu, celo v Benetkah najdeš „Schiavona“ se sadjem ali ovočjem. Kostanj (maroni) rodi izvenredno in se drži vso zimo. Zdj sredi sčevana je svež kakor v jeseni, samo da je še slajši. V jarugah tudi ono malo ravnine rodi trto, ki daje vrlo pitno vino. Ker domača trta v poslednjem desetletju ne rodi zaradi trne uši in se dan na dan manjša uje število, počeli so beneški Slovenci zasajati ameriško trto, ki se je do sedaj vedno v teh predelih pokazala zelo

plodono. V poslednji čas se seče še ono malo domačih trt, kar jih je še ostalo in se sadi samo ameriška. V beneških Slovencih se lahko pije vrlo dobro ameriško vino po 30—40 stotikov ali centesimov liter.

In narodna svest? Kakšna svest? Vse je mrtvo in hladno do dna srca! Od kar je ostavila Avstrija Beneško, počela je izumirati narodna svest beneških Slovencev, in denes je že popolno zamrla. Razven slovenskega jezika, katerim se služijo ti „Schiavoni“ med seboj in v katerem se propoveda v cerkvi, ni nikjer sledu o Slovenstvu. V učilnici, na sodišči in povsod v javnosti se govori in piše izključivo italijanski. Slovenska knjiga se nahaja še tu in tam pri duhovnih in še te samo one družbe sv. Mohora. Novin slovenskih ni. Zlo bi se godilo učencu, ako bi se usodil odgovoriti učitelju slovenski. Ako pride novinec med vojake in da ga vprašajo, odkod je rojen, odgovori, da je z Brda, a neče povedati, da je Slovenec, kajti drugovi bi se rogali „Schiavu“ in ga prezirali, ne za tega delj, ker bi bil morebiti neumnejši in glupji od svojih italijanskih tovarišev, nego samo zato, ker je Slovenec.

Ta narod je zelo zdrave pameti, ali nima nikogar, ki bi mu bil vodja, ki bi mu govoril o njegovih bratih po krvi in ob ostalih Slovanih, katerih je kakor listja in trave. Vsak, ki bi se usodil probujati narodno svest v tem narodu, zapal bi neizbežno krvavemu sodišču italijanske osvete. Lani je izdal poznani italijanski pisatelj dr. Podrecca, rojen Slovenec od sv. Petra na Slovenskem, knjigo o beneških Slovencih pod naslovom „Slovenia italiana“. S to knjigo ni hotel delati propagande za slovensko stvar, nego samo dokazal je na zgodovinskem temelju, da ima to pleme popolno pravo imenovati se „slovensko“ in da ima neovržno pravico zahtevati, da se njegov jezik priznava javno in uradno. Kako so ga napali in oklestili z vseh strani! Cepili so dlako v vsakej njegovej besedi, da Bog oprost.

Še malo in reklo se bode: Tu je žilo deset stoletij slovensko pleme, katerega narodno svest je zadušila italijanska nadmoč in sicer v ne polnih tridesetih letih.

Tu vidite, kako postopajo Italijani, ti raztrobljeni apostoli svobode in narodnostne ideje, s plemenom slovenskim, ki je kompaktno nastanjeno na zemlji, kateri je ono vlastni, oni Italijani, ki za peščico sporadičnih svojih naseljenikov zahtevajo

v Dalmaciji, da se priznajo kakor druga ravnopravna deželna narodnost, a njih jezik kakor drugi deželni jezik, v isti čas, kadar nasilno zaterajo šestdeset tisoč ljudij slovenskega plemena na njih rodni tleh. Zapišimo si to!

Državni zbor.

V četrtek 16. t. m. je bila razven družih točkov na dnevnem redu tudi razprava o vladnem predlogu gledé akademskih društev, ki je privabila toliko poslušalcev v zbornico, da galerije poslaniške zbornice niso bile uže davno tako natlačene. Na drugi galeriji so bili sami vseučiliščniki, katerih je moralo pa še jako veliko ostati zvonaj, in so oblegali od vseh štirih strani državno-zborsko palačo, ker niso dobili več ustopenic. Da bi se ne gojili neredi, bilo je pomnoženo število policijskih stražnikov okolo zbornice. Zoper načrt se je oglasilo 14 govornikov, zanj pa 10.

Prvi je govoril levičarski poslanec Pichler, ki je proslavljal nemški duh, nemško svobodo, nemško vedo itd. O zakonu samem ni govoril mnogo. Nasprotno pa se je prvi desniški govornik Mladocch Blažek jako strogo držal načrta in ga stvarno pretresal z vseh strani. Rekel je, da bodo sicer izginola akademična društva, ako novi načrt stopi v veljavo, da se bodo pa v drugi podobni zopet snovala. Omenjal je, da so dijaki tudi državni brambovi, da zatorej ne gré natočevati njih patriotskega duha. Tudi iz pedagogičnih ozirov zakona ne more preporučiti; izvestno ni dobro, da se stene delajo med posamičnimi zavodi, in da se dijaki raznih višjih šol ne smejo družiti med seboj ter se učiti drug od drugega marsikaj koristnega. Po posamičnih določbah ne bodo trpeli samo dijaki, ampak tudi profesorji, ki jih bodo redarji nadzorovali in jih morda za izgrede dijakov smatrali odgovorne.

Govor je bil miren in stvaren, a Blažek je tako tiho govoril, da so ga razumeli jedva najbližji sosedje. Nasprotoval je zakonu v vseh točkah in naravnost rekel, da z nobeno določbo ni zadovoljen, dasi se je bil oglasil med zagovorniki njegovimi.

Za njim je poprijel besedo minister Gauč. Govoril je ponosno in zavedno ter zatrjeval, da je zakon zaradi nekaterih dogodkov potreben, da ima v dokaz

PODLISTEK.

O človeških dolžnostih.

Ital. spisil S. Ivič Pellico, prel. Jos. K—e.

XVIII.

O samskem stanu.

(Dalje.)

Ne dajaj se zavajati takim bajkam. Res je, da so mnogi samci popačeni; res je tudi, da človeške roke in noge dele pesti in brc. Kdo pa bode zbog tega trdil, da so roke in noge slaba stvar.

Oni, ki kopičijo svoje misli na to, da je nemoralnost v samskem stanu neizogibna, naj tudi pomisle, koliko zlega izvira iz nepromišljenih ženitev.

Za kratkim veseljem zaroke pride dolgočasnost, žalost po izgubljeni svobodi; pride ti na pamet, da je bila zaroka prenapljena, da je narav obeh neskladna. Začenja se tugoovanje na odnej ali druge strani, potem zbadanje, žaljenje, neprestane žalosti. Nežno in rahločutno žensko bitje je potem navadno žrtva nesrečne nesloge. Boluje potem do smrti ali — kar je slabše — izvrže se izgubivša svojo dobroto, in odpre dur čutom, misleča, da

dobi zadoščenje za izgubljeno zakonsko ljubezen. Vse to pa jej donaja le sramota in nemir. Iz nesrečnih starišev se porajajo otroci, katerim je prva šola malovredno ponašanje očeta ali matere ali obeh. Otrók ne ljubi in ne vzgaja nobeden; oni pa ne spoštujejo starišev, ne bratov ni sester; tako vzrastejo brez vsake domače kreposti, katere so prava podlaga obćim krepostim.

Vse to se prečesto dogaja; le odprti oči in videl bodeš mnogo tacega. Nikdo mi ne more oporekati, da stvar pretiravam. Nikakor pa ne zanikujem s tem zla nahajajoča se v samskem stanu; ali kdor pomisli na navedena zla v zakonskem stanu, izvestno vsklikne z menoj o mnogih zaročenih: „O, da bi ne bili izustili nikoli one usode polne prisege!“

Mnogo je poklicanih v zakonski stan, ali tudi samski stan je v naravi potrjen. Jako smešno je žalovanje, da vsi ne plode človeškega rodu. Ako si izbereš samski stan iz tehničnih uzrokov, ni to nič neplemenitega. Samski stan je vreden vse časti, kakor sploh vsaka pametna žrtva, samo da ima dobro svrho. Ne nalaga ti obiteljskega bremena in ti tako nudi časa in moči, da se iskrenejšje udajaš verskim skrivnostim. V njem dobiš mnogo sredstev, da lahko pomoreš sorodnim obiteljem, ke-dar potrebujejo tvoje pomoči. Drugi zopet

najdejo v njem več svobode, da lažje pomorejo revnim trpinom.

Ali ni vse to dobro?

Vsa ta razmišljanja niso brezkoristna. Kdor hoče objeti ali zapustiti samski stan, mora vedeti, česar se oklene in kaj zapusti.

Strankarsko besedovanje zameta vsako pravo razsodbo.

XIX.

O spoštovanji žene.

Malovreden in nesramen cinizem je izraz prostaštva; vrag je, trošeč vedno nova obrekovanja med človeštvo z namenom, da bi ono smešilo in teptalo krepost. Cinizem zbira le one dogodjaje, ki skrunijo oltar, vse dobro pa zatajuje ter kriči: „Kaj Bog? kaj duhovščina? kaj verska vzgoja? To so le strašila fanatiška!“ Nadalje zbira tudi vse nepoštenne čine v politiki, kričeč: „Kaj postava? kaj obći red? kaj čast? kaj domoljubje? Vse to je le boj zvitihi mogoč-nežev, boj vladajoče stranke za svoj obstanek, in slaboumnost slušajoče stranke!“ Naštevaj naposled vse take čine, ki skrunijo samski in zakonski stan; ki sramote očetovstvo, materinstvo, odnošaje sinov, sorodnikov in prijateljev ter vpije z vražjim vriščem: „Videl sem, da je vse to le ego-

jizem, sleparstvo, jarost počutkov, ravsanje in vzajemno preziranje!“

Sad te peklenške in lažnive modrosti (cinizma) je baš: egojizem, sleparstvo, jarost počutkov, ravsanje in preziranje.

Je-li tedaj mogoče, da bi ta prostaški duh, skrunitelj vsake vzvišene stvari, prizanašal ženskej kreposti? Je-li mogoče, da bi ne skušal uničiti je?

V vseh vekih se je cinizem trudil, da da bi ženo naslajal kot nekako zavržno bitje; priznaval jej le je zavidnost, veter-njaštvo, praznoto in nezvestobo.

Vsaka žena, ki je imela svojo zgodovinsko veljavo, bila mu je le iznimka.

Ali plemenita svrha človeštva vzela je ženo v svoje varstvo. Kristijanstvo jo je povzdignolo, ker je zabranilo mnogoženstvo in nepošteno ljubovanje; za Bogom-Človekom dalo je prvo mesto, nad vsemi angeli in svetniki — ženi!

Sedanje človeško društvo očuti dobro upliv milega kristjanskega duha. Sredi barbarstva krasilo je plemstvo lepo spoštovanje ljubezni; in mi omikani kristijani, mi pravi potomci onega plemstva, ne moremo usteuati med olikance onega, ki ne spoštuje blazega spola domačih krepostij in milobe.

(Dalje prih.)

temu silno veliko gradiva, ki ga pa iz spoštovanja do naših visokih šol neče objavljati. Rekel je, da ne bode odgovarjal na izraze kot: nehumanno, prisiljeno, drakonsko, temveč razvil predzgodovino predloge. Už iz šestdesetih let so se vršile obravnave o zastaranem § 11. starega disciplinarnega reda in so se izdali mnogi odloki. L. 1876. je bilo določeno, da so vse dijaške zveze pod društveno postavo. Sedanji predlogi je namer, da se izpolni praznota nasproti živahnemu društvenemu življenju, ki se je v zadnjem desetletju razvilo na vseučiliščih. Naučna uprava ne sme prezreti upliva mnogih družtev. Večini družtev se ne more ničesa očitati. Zgodili pa so se mnogi izgrede narodnostnega značaja, in minister more z obžalovanjem naštetiti nekaj posameznih dokazov proti-avstrijskega mišljenja. Minister spoštuje akademsko prostost, a ta se ne sme razširiti do sovrastva, marveč razviti se mora prava samostojnost in potrebno znanje. Ne namerja zamoriti političnega življenja dijaštva. V Nemčiji so ostre postave o dijaških družtvih. Podpolno neutemeljena je trditev, da hoče pregnati nemški duh z vseučilišč. Smatra kot svojo dolžnost, da podpira vednost in red. Ideali mladine so zlat zaklad, zato pa se ne smejo ssačiti. Preporočila zatorej postavijo, ki bode koristila mladini.

Kadar je naučni minister prej kedaj govoril, donela so mu čisto odobravanja; o tej priliki so mu le parkrat levičarji nekako sramežljivo zaklicali „dobro“, dostikrat pa so se poslanci posmehovali, in nekaterikrat se je slišalo glasno sikanje z galerije, katero je moral dr. Smolka nekolikokrat opominati k miru in spodobnemu obnašanju, preteč, da bode sicer izpraznil galerije. Ministru se je bralo na obrazu, da ga peče, ker se svojim govorom ni dosegel nobenega uspeha.

Za ministrom je govoril poslanec Türk in neusmiljeno šibal naučnega ministra in žide. Predsednik ga je večkrat opominal, da naj govori o stvari, a zaman. Türk je žlobodral marsikaj zmešanega, pa izrekel tudi marsikatero resnično. Gautschu je rekel, da je prepozno prišel na svet, da bi se za Bachovo dobo ne bil, ampak le za dobo Meternichovo in da je minister Thun veliko več lepega in koristnega storil za visoke šole, kakor on. Konečno mu je napovedaval, da se bode enkrat pogreznol in da mu bode sledilo splošno zaničevanje. Predsednik ga je zaradi tega pokaral.

Tudi Zucker je govoril proti zakonu, potem je Romaszkan predlagal konec razprave, katero je pa levice zavržla z večino. Minister Gautsch mora zatorej slišati še nekoliko grenkih.

V seji v petek 17. t. m. je prvi v debati o akademskem društvenem zakonu jako ostro govoril Pernerstorfer. Pobiljal je trditve, da je akademična mladina preprostega stanu združena in našteval temu nasproti prepodle dogodke v krogih visoke plemenite mladine. Trgal je potem Gautscha, ministra ukazov in nazadnjaštva, drugega avstrijskega Bismarcka. Njegov zakon bode odgajal breznačajne ljudi, ki bodo po slavnem uzoru kvišku plezali in pospeševali skrivne družbe, kakor je to pri delalcih, zato naj se ta vladna predloga takoj zagrebe. Gautsch je na to pojasniti skušal nekatera oporekana imenovanja. Jako krepko je kritikoval načrt tudi Mladočeh Vašaty, češ, da minister hoče vseučilišča preustrojiti v policijske komisarijate. Predloga se mora odkloniti, da se tako prevzetnemu ministru izreče nezaupnica. Po sklepu debate je bil generalni govornik levice dr. Kopp, ki zakon ima za neizvršljiv in zanj glasuje, ker neče demonstracije. Generalni govornik desnice Bobrzinsky je bil v obče za predlogo, ki se je končno s 149 proti 52 glasom izročila šolskemu odseku.

Interpelacije in predlogi.

Poslanec Herbst in tovariši so 16. t. m. interpelirali trgovskega ministra, hoče li pričeti potrebne priprave ter severno železnico pripraviti k znižanju voznih tarifov vzlasti za premog?

Druga interpelacija veljala je načelniku legitimacijskega odseka, katerega je poslanec Plener vprašal, hoče-li skrbeti za to, da bo prišla volitev dalmatinskega poslanca Borellija v odseku v razgovor, dasi je Borelli odložil poslanstvo. Plener in tovariši njegovi sodijo namreč, da o dotičnej volitvi ni bil pravilno izvoljen Borelli, ampak Lapenna. Grof Salm je odgovarjal, da bode sklical odsek in reč spravi v razgovor, ako jo kdo sproži; na dnevni red pa je sam ne more staviti.

Dr. Pattai je vprašal predsednika, hoče-li že skoraj na dnevni red spraviti volitev poslanca Auspitzja, ki je bila v odseku odobrena le z ednim glasom ve-

čine? Predsednik obeta, da se to zgodi v ednej prihodnjih sej.

Schönerer in tovariši so vprašali trgovskega ministra, zakaj telegrafni urad v Gradi ni hotel odposlati nekega telegrama nemško-narodnega društva v Gradi, v katerem je omenjeno društvo čestitalo knezu Bismarcku za njegov govor?

Poslanec Steinwender je izročil predlog, naj se ob enem, ko zakon o špirtu dobi veljavo, zniža užitnina na vino in mošt, užitnina od mesa in živine pa naj se odpravi. Tudi naj vlada predloži načrt zakona, ki živinorejcem dovoljuje potrebno sol za polovico navadne cene.

Poslanec Trojan in Stöhr sta izročila predlog, naj se odpišejo češkim okrajem zaradi elementarnih neizgredljivih dovoljene podpore.

Schönerer pa je predlagal 17. t. m., naj vlada zbornici predloži načrt zakona, ki prepoveduje in zabranjuje razkosavanje kmetijskih posestev.

Mladočeski poslanci so stavili načrt novega šolskega zakona. Ko bode češki klub o njem izrekel svoje mnenje in bodo dobili potrebno število podpisov, izročili ga bode predsedništvu. Dozdaj je zgolj načrt, ki gré še le poslancem iz rok v roke.

V seji v ponedeljek 20. t. m. je predlagal posl. dr. Krofta, naj se izda postava o urejenju policijske zapovedne in prepovedne pravice in o kompetenci ter obravnavi o prestopkih, ki spadajo pod policijsko oblast. Sprejme se predlog posl. kneza Czartoryskega, da se za javne proglase seje odseka za davek na pivo in žganje. Posl. dr. Kathrein utemeljuje predlog o promeni zakona o hišnem davku ter poudarja posebno zle razmere na Tirolskem. Posl. dr. Weber je za predlog in posebno preporočila dotično peticijo iz Olomuca; tudi posl. vitez dr. Wildauer podpira predlog poudarjajoč, da isti ne zahteva nobene izjeme za Tirolsko, temveč ima samo odpraviti razne nepravilnosti. Isto tako se poteguje posl. dr. Keil za Solnograško. Posl. dr. Menger omenja, da so baš na desnici sedeči tirolski poslanci o svojem času glasovali za hišni davek. Poslanec dr. Kathrein in baron Giovanelli tolmačita osnutev hišnega davka ter ovržeta trditve nasprotnikov. Posl. Nabergoj preporočila, naj se ozira pri tem tudi na Trst. Kathreinov predlog se izroči naposled davčnemu odseku. — Poslanec Herold s tovariši predlaga promeno zakona o državnih ljudskih šolah. Ta predlog podpira desnica. — V sredo je prihodnja seja.

Deželni zbor kranjski.

XII. seja dne 10. januarja.

(Dalje in konec.)

Dalje poroča dr. Poklukar o cesti skozi Kopačnico in v imenu finančnega odseka predlaga:

„Slavni deželni zbor vzame naj to poročilo na blagovoljno znanje ter naj odobri, kar je ukrenoi deželni odbor in pritrudi sledečim nasvetom:

1. Podjetniku Francu Bevku dovoli se polovica povračila v znesku 776 gld. 33 kr., katero je komisija, ki je izvršila kolavdacijo, še predlagala za neproračunjena, od imenovanega podjetnika izvršena dela, in sicer v odpadlem znesku 388 gld. 16½ kr.

2. Deželni odbor se pooblasti, da ukrene, kar se mu zdi potrebno za utrjevanje ceste, oziroma, da dá izvršiti potrebne stavbe in da plača dotične stroške do 700 gld. iz deželnega zaklada.

3. Kopačniška cesta ostane, dokler se kaj drugega ne ukrene v oskrbi deželnega odbora; vzdrževalne troške l. 1888. plačati je predplačiloma iz deželnega zaklada. Zaradi primernih doneskov za vzdrževanje ceste in za napravo potrebnih stavb pa se naroča deželnemu odboru, da se dogovori s c. kr. deželno vlado in z okrajnim cestnim odborom škofjeloškim, tako da c. kr. črč donša saj 50% vsakoletne potrebščine.“

Prvi in drugi predlog se potrdita brez ugovora, pri tretji točki pa se oglasi poslanec Dežman in toži, da se o prihodnosti te ceste nič ne vé, da se že sedaj uvršča med deželne ceste in da ne gré cestnemu odboru jemati vso skrb za to cesto. Konečno predlaga, naj se ta cesta uvrsti med okrajne ceste in izroči v skrb škofjeloškemu cestnemu odboru.

Deželni predsednik baron Winkler pravi, da bo morda prišel čas, ko bode slavni zbor pritrđil Dežmanovemu predlogu, ali za zdaj ne preostaje drugega, kakor pritrđiti predlogu odsekove. Ne

more še reči, ali bode vlada kaj dala za vzdrževanje te ceste ali ne.

Poslanec Detela obžaluje, da Dežman tega predloga ni stavil v deželnem odboru. Ako mu je znan § 5., moral bi mu znan biti tudi § 19. cestnega zakona, ki ukazuje, da se ceste uvrščujejo po deželnem zakonu po zaslišanji dotičnih faktorjev. Njemu se torej dozdeva, da njegov predlog ni resen, ker bi moral sam vedeti, da se o njem danes ne more sklepati, ker dotični faktorji še niso bili povprašani. Dežmanu je loški okraj posebno pri srei; rekel je, da veliko lažje plačuje stroške, kakor okraj idrijski. In vender ima loški okraj 40.000, idrijski pa 80.000 davkov. (Dežman: črč!) Pač res, črč! Ali ravno zato je idrijskemu okraju lahko dobre ceste delati, ker črč več ko polovico stroškov plačuje. (Dohro!)

Dežman se ustavlja poslancu Deteli, češ, da je tukaj deželni poslanec in sme pri vsaki priliki povzdigniti svoj glas. Detela ga je prijel ne oziraje se na kolegialiteto; on bo Detelo o svojem časi uže se opomnil na druge sklepe deželnega odbora, katerih se Detela ni držal.

Detela še enkrat ugovarja Dežmanu, da naj pomanjkanje kolegialitete išče pri sebi, in da bi bilo večeraj popoldne tudi uže prepozno tak predlog stavljati v deželnem odboru.

Dr. Poklukar v končnej besedi Dežmanu pravi, da bi po tej razpravi o tej cesti lahko veljale besede: Kaj pa tebe treba bilo, dete drago! (Smeh.) Dalje zavrača njegov predlog in prosi, naj ga slavni zbor odkloni.

To se res zgodi in večina pritrđi tudi tretji točki, kakor jo je predlagal odsek.

Poslanec Luckmann poroča v imenu finančnega odseka o prošnji mestne občine ljubljanske, da bi se na zaklad prisilne delalnice prevzel znesek 800 gld., kateri je občina plačala usmiljenim sestram za dovoljenje porabe nekaterih prostorov v namen bolnišnice za silo za kolero bolne. Deželni zbor se je uže v zadnjem zasedanju izrekel, da mesto nima pravice tega povračila terjati; ali finančni odsek je mislil, da bi bilo prav to reč z lepo poravnati, zato predlaga, da naj se mestu ljubljanskemu vrne 400 gld.

Poslanec Dežman pri tej priliki graja mestno občino ljubljansko, ker se je branila v bolnišnico sprejeti bolnike iz prisilne delalnice, češ, da taki ljudje ne gredó v družino z drugimi bolniki. Pač pa je občina terjala, da naj ji odbor vrne gori omenjenih 800 gld. Tukaj pač ne velja izrek: „Noblesse oblige!“ Na drugem kraji pa priznava, da je mesto jako ustreglo deželi, ker je v svojo hišo sprejelo eden oddelek posilnih delalcev. Da se pa mesto ne bo več branilo sprejemati obolenih posilnih delalcev v svoje bolnišnice, nasvetuje dostavek, da se ta pogoja sprejme v današnji sklep.

Poslanec Murnik odgovarja Dežmanu, da on ni bil za sklep večine, da je pa moral biti za to, ker je bil to sklep deželnega zbora, ki je zanj merodajen, ako je sam tudi drugačnih mislij.

Poslanec Grasselli Dežmanu ugovarja, da mesto sprejema prisilnih delalcev v bolnišnico za silo ni odklonilo iz pomanjkanja človekoljubja, ampak z ozirom na druge bolnike, ker je treba za prisiljence posebnega varstva, ki ga pa mesto ni moglo prevzeti. Stališče mestne občine je tako opravičeno, kakor sedaj stališče deželnega odbora in prej deželnega zastopa. Torej se ne more mestu očitati, da ni imelo „noblesse“; po njegovem mnenji menda noblesa v tem tiči, da naj za druge plačuje. (Veselosť!) V svojo hišo sprejetih prisilnih delalcev mesto ne bode dalo iz hiše, ker je poizvedelo za druge prostore, ako bi bilo treba razširiti bolnišnico za silo. Mesto ne bode zastajalo za deželnim zastopom, kedar bode treba pokazati svojo voljnost, zato prosi, naj slavni zbor odkloni dostavek Dežmanov.

Poslanec Apfaltrern vprašuje, veljajo li zdravstveni zakoni tudi za Ljubljano ali ne? Ako veljajo, mora Ljubljana skrbeti za bolnišnice in bolnikov ne sme odbijati. Torej dežela ni dolžna nobenega povračila, in on ne bo glasoval za predlog odsekov. Ne vé pa, kam bo prišlo, ako bo deželna vlada molčala k takim nezakonitim razmeram.

Deželni predsednik baron Winkler odgovarja, da je vlada storila svojo dolžnost in potrebne ukaze dala deželi in mestu. Ako se je mesto branilo sprejeti bolnike iz prisilne delalnice, se to ne more očitati vladi, ki si je prizadevala, da se je tudi v tej zadevi doseglo popolno porazumljenje.

Po končnej besedi poročevalca Luck-

man se predlog odsekov sprejme, dostavek Dežmanov pa zavrže.

Poslanec Detela poroča o prošnji okrajnocestnega odbora logaškega za podporo k zgradbi ceste od Dolenjega Logateca na Rovte in za odpis dolga 1000 gld. ter predlaga, da naj se podpore za omenjeno cesto dovoli vnovič 2000 gld. iz deželnega zaklada s pogojem, da se s to podporo poravnava predplačilo, katero je dobil cestni odbor leta 1887 v znesku 1000 gld. za omenjeno cestno zgradbo. Ta predlog obvelja brez razprave.

Poslanec Klun poroča potem o prošnji okrajnocestnega odbora v Škofjiloki, da bi se vsaj deloma odpisalo deželno posojilo 4000 gld. in predlaga, da naj se mu dovoli podpora 2000 gld., tako, da bi bilo poravnanih 2000 gld. dolga. Ostalih 2000 gld. pa naj plača cestni odbor v dveh obrokih in sicer 1000 gld. tekom l. 1888. 1000 gld. pa tekom leta 1889.

Proti predlogu govori poslanec Dežman, ki maha po slabem gospodarstvu sedanje večine, češ, prej so imeli za ceste manje priklade, pa so lažje shajali; okrajni glavar Derbič mu je svoje dni pravil, da mu 5% priklada čez in čez zadostuje za ceste. Dalje iz letnega poročila omenja, da je imel loški cestni odbor za umetna dela, ki jih podpira dežela, l. 1886 samo 645 gld. stroškov, mnogi drugi okraji pa so jih imeli veliko več. Poročevalcu podtika, da je pozabil menda povedati, da je odbor za merjenje in razdelitev ceste izdal 480 gld., kar je priča o jako slabem gospodarstvu in čudno pojasnjuje sedanje razmere. On ima srce za kmetško revo; ali tega ni bilo prej, da bi bili ljudje zmerom beračili pri deželnem zboru in moledovali: Meni dajte, meni pomagajte! Tudi je omenjal, da so člani nekega cestnega odbora denar rabili za svoje kupčije in je preteklo nekaj let, preden so porabljeni denar vrnoli.

Poslanec Lavrenčič opominja Dežmana, naj pové, kateri cestni odbor je tako ravnal, ker on je tudi načelnik takega odbora in neče, da bi kdo njega ali koga drugega nedolžno sumničil.

Poslanec Pakiz pravi, da ni prav, ako gosp. Dežman zmerom nasprotuje cestnim podporam, ki so potrebne, ako hočemo ljudem pomagati.

Dr. Poklukar omenja, da velike priklade niso znamenje slabega gospodarstva; kjer hočejo imeti dobrih cest, morajo tudi zanje mnogo potrošiti. Ali dobre ceste so prvi pogoj za razvitek narodnega gospodarstva in deželi more biti na tem ležeče, da se povsod, vzlasti na Dolenjskem, sedanje slabe ceste z deželnimi podporami zboljšajo in prelože. Loški okraj je izdal za zboljšanje cest čez 6000 gld., nasvetovana podpora 2000 gld. je torej primerna.

Poslanec Detela iz stenografičnega zapisnika l. 1883 dokazuje, da pod gospodarstvom prejšnje liberalne stranke cestne priklade niso bile manjše, kakor je Dežman trdil; v nekaterih krajih so bile še večje, kakor so sedaj, ne gré torej, kako reč kar tje v en dan trditi, ne da bi se mogla tudi dokazati.

Poslanec Dežman odgovarja Lavrenčiču, da cestnega odbora, ki je denarje rabil za svoje potrebe, ne imenuje, da pa ni mislil na Lavrenčiča ali pa kakega poslanca. Kdor želi natančnejših pojasnil, naj si ogleda dotične akte.

Poročevalac Klun v končni besedi pravi, da zaradi pozne ure ne bi bil več govoril, ko bi ga ne bil nasprotni govornik prisilil nekaterih rečij omenjati. Gosp. Dežman, ki je denes jako slabe volje in se v svoji nevolji zaganja vzlasti v loški okraj, je trdil, da so v Luki za umetne stavbe l. 1886 izdali samo 645 gld., prezrl je pa drugo rubriko za popravljanje in razširjanje cest, v kateri nahajamo znesek 2760 gld., tako, da so stroški obeh teh rubrik leta 1886 znašali 3405 gld. G. Dežman je dalje očital, da je poročevalec pozabil omenjati ogromnih stroškov za razdelitev ceste, toda on tega ni pozabil, ker posameznih izdatkov sploh ni omenjal in si je to pridržal za slučaj, ko bi kdo to zahteval. (Na to prečita vse posamezne izdatke.) Dežman se je hudoval, da nekateri zmerom moledvajo pri deželnem zboru, ali ravno loški okraj se nikdar ni prosil nobene podpore, ako se je sedaj oglasil, pač ne gré mu jo odrekati. Skliceval se je na okrajnega glavarja Derbiča, češ, da je shajal s 5% prikladami. Res je shajal, pa kako! Ceste je pušal v nemar, in zato so postale tako slabe, da je vsak nalič spodkopal škarpe in so se ceste podsuvala ter mora sedanji cestni odbor skrbeti za njih popravo. — Ni najboljši gospodar, kdor malo izdaja, pa potrebne poprave zanemara, ampak kdor skrbí za to, da svojo last zmerom proti brani v dobrem stanju.

Pri glasovanju obvelja predlog, kakor ga je nasvetoval poročevalec Klun.

Prošnja Antona Dolence, da bi se blaznični stroški za Mateja Dolence iz Rakuleke prevzeli na deželni zaklad, se izroči v rešitev deželnemu odboru, in potem deželni glavar ob 1/3. uro sklene sejo in prihodnjo napové za petek 13. t. m.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Pretekli teden je bila v državnem zboru debata o postavnem predlogu ministra Gauča o vseučiliških dijaških družtvih. Po tem predlogu, ako postane postava, podrejena bodo družtva akademična oblastvom, in ta bodo imela pravo prečiti snovanje takih družtev, ako njih svrha ne bode po volji vseučiliškemu ravnanstvu, razpuščati in prepovedovati bodo smela akademična oblastva dijaške shode i. t. d. Mladi minister, ki se je za svoj govor skrbno pripravil, našel je samo mej židovskimi poslanci pristahev, ogromna večina pa je odločno proti njegovemu predlogu. Skrajna levica ga je po izvršenem govoru prav pošteno izsikal. Poslanec Türk govoril je proti predlogu in o tej priliki krepko mahal po mladem naučenem ministru in po židih. Rekel je, da bi s to postavo minister rad udušil vsako svobodno gibanje in zdrav razvoj vseučiliške mladosti, katera se mora na vseučilišči vestranski izobraziti in razviti; te svrhe ne more pa doseči samo s tem, da pridno zahaja poslušat profesorje v šolo, temveč tudi s tem, da se svobodno shaja v družtvih in na shodih. Kaj je naredil minister Gauč? vpraša govornik. Čehi nam ga tako zavidajo, mi jim ga z veseljem prepuščamo. — Govorilo je mnogo govornikov. Naposled je bil izročen predlog šolskemu odseku v nadaljnje pretresovanje.

Na meščanskem shodu na Dunaji kateriga se je udeležil mestni župan Uhl, mnogo mestnih svetovalcev, deželnih in državnih poslancev in drugih odličnjakov, sklenena je bila resolucija proti Liechtensteinovemu šolskemu načrtu, po katerem bi bila osnovna šola podpolno podrejena cerkvi. Proti temu postavnemu predlogu dohajajo od vseh strani protesti in malo je upanja, da bi prodrli v državnem zboru. Baš na omenjenem meščanskem shodu je izjavil neki državni poslanec, da bodo proti predlogu glasovali vsi nemški poslanci.

Ob občinskih volitvah v Zagrebu zmagali so v I. in III. razredu opozicijski, v II. razredu pa, kjer imajo uradniki večino, vladni kandidati. Vlada je delala na vse moči in rabila tudi nezakonita sredstva, da je prisilila svoje uradnike glasovati za nje malovredne kandidate. O tej priliki je pa narod sijajno pokazal svoje mišljenje. „Svaka sila do vremena“, pravi narodni pregovor in nadejamo se, da bode tudi Madjarom in njih barbar-skemu nasilstvu naposled ulomljen vrat. Kakor čitamo v nemških listih, ni cesar na poslednjem dvorskem plesu nič govoril z banom Hedervaryjem. Ako je padel v nemilost, bilo bi prav, in še bolje, da vendar enkrat odstrane iz Hrvatske tega pokornega hlapca madjarskega nasilstva ter na njegovo mesto posade moža, ki bode narodu po volji in bode delal deželi na korist in ne v prilog madjarskemu napuhu in silovitosti peštanske vlade.

Vnanje dežele.

Kakor javljajo listi, bode Rusija v kratkem stavila javne in določne predloge, kako rešiti bolgarsko vprašanje. Rusija želi, da vse one velevalsti, katere so podpisale berlinsko pogodbo, pozovejo Turčijo, da vzpostavi na Bolgarskem zakonito stanje. Vse vlasti naj se izrečejo, da je Koburg nepostavno voljen za kneza, da se razpusti sobranje, razpišejo naj se nove volitve ter voli nov knez, ki bode vsem vlastim po volji. Na povelje vojnega ministra dovoljena je svota 600.000 rubljev za povečanje centralnega kolodvora v Varšavi, tako bode dovolj velik za transport tudi večih čet. Kakor javljajo iz Pariza, je papež odposlal v Peterburg prelata, ker želi, da se zopet urede razmere mej Rusijo in Vatikanom.

Volilno gibanje na Srbskem je uže začelo. Liberalci so imeli volilen shod ter nabirajo podpise onih volilcev, ki se obvežejo glasovati za liberalne kandidate. Tudi radikalci so postavili uže svoje kandidate. Naprednjaška stranka se ne bode udeležila kot taka volitev, postavila bode samo v nekaterih okrajih kandidate. Naprednjaški in radikalni listi zelo obsojajo Ristića zaradi nekega članka v „Novi ustav-

nosti“, ki je te dni prenehala izhajati. Dolže ga, da ščuva proti kralju in njega obitelji in se delajo, kakor bi bili zaradi tega zelo nevoljni. A mi radikalci in njih zvestoba do kralja dobro poznamo, zato ne verujemo slepo njih nevolji. Sedaj o volitvah se hočejo okoristiti in to jim prav nič ne škodi, če hlinijo malo udanosti.

Na Bolgarskem je vzbudil s prva Bismarkov govor strah. Pozneje so se pa osrčili poštenjaki, ki tarejo in odirajo narod, ker so preverjeni, da Bismark ne dovoli Rusiji zasesti Bolgarske. Da bode zatorej Rusija tirala še nadalje dosedanje politiko in zberala svoje čete ob avstro-nemškeji meji. Po tem takem bi ostal položaj nepremenjen in oblast še nadalje v Koburgovih rokah.

Nemški prestolonaslednik je tako nevarno bolan, da skoro ni več upanja, da ozdravi. Cesar Viljem pojde k njemu v pohod. Kakor javljajo iz Pariza, objavil je „Gaulois“, da je 1880 l. Bismark nameraval skleniti zvezo mej Nemčijo, Francijo in Avstrijo. Te tri države razdelile bi si evropsko Turčijo ter bi Rusiji in Angliji ne ustopili ničesar. Ako bi se bilo to zgodilo, povrnola bi bila Nemčija Franciji kos Alzacije in Lorene, ki bode vedno preporna točka mej obema državama.

Italija oborožava. Zdi se, kakor bi bilo italjansko ministerstvo željno uporabilo priliko, ki se mu je ponudila po govorih francoskega ministra Flourens. Vse vojne luke so podpolno oborožene in pripravljene na vojno. V arsenalu in v topničarskeji vojašnici v Benetkah neumorno izgotavljajo torpedovke in topove. Delajo tudi po noči ob električni svečavi. Postavili so tudi 12 svetilnikov z električno lučijo na otokih Maddalena in Sardenja, kakor tudi v Mele in Portofino. 14. topničarski polk v Genovi je mobilizovan.

Francoska zbornica uže komaj čaka, da sestavi Floquet novo ministerstvo; zato temu kabinetu o vsakeji priliki meče polena pod noge. Znano je, da je sedanje ministerstvo samo prehodna vlada, ki se ne bode mogla dolgo vzdržati. Sestavljeno je bilo to ministerstvo, da se je razbistrila nekoliko zamotana situacija mej volitvijo predsednika republike. Sedaj je pa menda uže odigralo svojo ulogo in umaknol se bode ministerstvu Floquetovemu, katero bode zjedini in ukrepilo republikanske stranke ter tako mnogo pomoglo republikanstvu.

Na Rumunskem je zelo osupnola Marzunova izvolitev v državni zbor. Ta je v svojem programu naravnost izjavil, da je socialista, in da hoče v zbornici zastopati potlačene siromake in nesrečneže ter delati proti reakciji.

DOPISI.

Iz tržaške okolice. Draga Edinost! Skoro iz vseh krajev naše slovenske domovine, in celo s tujega dobivaš dopise, le iz naše uboge okolice so tako redki in piči. Vse to je zato, ker imamo res mnogo domoljubov ali hladni so; a ni čudo, ker zima je res mrzla. — Pa pustimo to na stran in preidemo k stvari. — Namen temu dopisu je, da se malo ogledamo z našim ljudstvom. Daleč na okolo po Krasi, v Istri itd. malone v vsakeji fari ali vasi obstoji kakšno družtvo, bodisi pevsko, bralno i. d. samo pri nas je taka reva, da nobeden se zakaj tacega še ne zaveda; in vendar je Križka vas dovolj velika, obljubljena, kjer so dobre in trdne obitelji, kjer je dosta mladih mož in fantov, kjer bi se dalo brez težave osnovati kakšno družtvo. Žalostno, da, v resnici žalostno, da dečki, ki hodijo do 12—14. leta v šolo, končavši to ne pogledajo več nobene knjige, časopisa itd. ter dorastejo in kadar jim je še najbolj treba brati, ne znajo več. — Zakaj to? Ker je malo skrbi za mladino. V našej fari je mnogo tujcev, največ Italijanov, in s temi se naša mladež dosta pokvari.

Imamo zelo skrbnega dušnega pastirja, imamo učilnico, a vsemu se ne more v okom. Deca hudi v šolo le do neke dobe t. j. do 12—14. leta; a potem? Zatorej ne bi li bilo pravo in dobro, ako bi se tudi pri nas ustanovilo kakšno družtvo, kjer bi se moške in fantje kratkočasili in nadalje izobraževali? Namesto da se mladeniči po noči po vasi zderajo, se pretepajo, druge ljudi nadlegujejo, ter sebi škodujejo, lepó bi se vadili, urili v mnogih in premnogih koristnih stvareh; prebiraje dobre in koristne knjige bi se dalje izobraževali in s tem delali čast sebi in svojej fari, ter pripravili pošteno pot rastočej in razvijajočej se mladini v narodnem zmislu. — Na noge zatorej, križki rodoljubi, narodni možaki! zdramite se ter

skrbite za dobro svojih potomcev! — Ustanovite si kakšno družtvo, kjer bi se Vaša mladina tudi izven cerkve učila ljubiti Boga in domovino, blazila si srca, ter rastla poštena in modra na korist sebi in človeškemu družtvu sploh.

Nadejam se, da ne bodo te vrste brez uspeha, ker izvirajo le iz pravega namena, iz ljubezni do lepega in dobrega, na korist vsem, posebno našej fari, in v to pomozi Bog!

Gorica 20. feb. Slovesna črna maša po rajnem monsig. Andreji Einspielerji je bila danes v jutro na Kostanjevici. Peljo je preč. g. dr. Anton Gregorčič, deželni poslanec z večjo asistenco. Ob enem maševala sta pri drugih dveh oltarjih znani učenjak o. Stanislav Skrabec in o. Oton Einspieler, netjak umrlega. Občinstva je bilo mnogo. Videl si le tužne obraze in vsakdo misli si je: „Pač huda usoda, mož za možem pada.“ Med navzočimi je bil podpredsednik „braln. družtva“, predsednik „čitalnice“ in gg. notar Kavčič, dr. Ferdo Rojic, poslanec prof. Spinčič, poslanec Aleks. dr. Rojic in mnogo drugih odličnjakov. Vreme je bilo slabo, a vendar se je zbralo mnogo občinstva, ki ve in zna častiti zasluge prvih naših mož. Družtva Goriška so spolnila na ta način poslednjo željo blagemu rajniku, ki je rekel: „kedar umrem, molite za mene.“ Lehka mu zemlja in večni spomin med Slovenci!

Domače vesti.

Odlikovanje. Cesar je podelil svetniku in veletržcu Ivanu Burgstallerju v priznanje njegovega obće koristnega delovanja v trgovskeji stroki red železne krone III. razreda in okrajnemu glavarju koperskemu, g. vitezu Bosizijo-Thurnberg in Jungeneju viteški križ Fran. Josipovega reda.

Imenovanje in premeščenje. Okrajni sodnik Avgust Jakopič je premeščen iz Bolca v Koper. Prislusnik ali avskultant Ivan Fabiani je imenovan za adjunkta pri okrajnem sodišči v Pulji.

Naš prestolonaslednik Rudolf je prispel v soboto 18. t. m. z dunajskim vlakom v Št. Peter in se odpeljal v Matulje, od onde pa z vozom v Opatjvo.

Avstrijsko ribarsko družtvo je uže pričelo svoje delovanje. Pravila je namestništvo uže potrdilo. Da prebivalstvo primorskih pokrajin spoznava preveliko važnost tega družtva, dokazalo je s tem, da se je mnogobrojno vpisalo. Družtvo ima denes uže 1200 članov ali želeti je, da bi tudi naši premožni trgovci pristopili ter je izdatno gmotno podpirali. Nekateri trdke, celo dunajske, so darovale znatne svote. Čim večje bode družtveno imenje, tim izdatnejše bode moglo delovati v prospah domačega ribarstva.

Ministerska naredba z dne 24. septembra m. l. št. 17.600. Naučni minister je ukazal, da se imajo učenke stopajoče v slovenski oddelek učiteljskega v Gorici po posebnej komisiji izprašati iz slovensčine ali hrvaščine. Dalje je minister ukazal dalmatinskemu deželnemu šolskemu svetu, da se ima v bodoče o podeljevanji državnih podpor gojenkam ženskega učiteljskega v Dubrovniku ozirati isto tako na gojenke rojene v Istri ali v kakšnej drugej deželi, zastopaneji v drž. zboru, kakor na rojene Dalmatince.

Statistika mestne bolnice. Dne 31. januarja t. l. je bilo v mestnej bolnici 1077 bolnikov in sicer 605 moških in 472 ženskih. Bolnikov je bilo v bolnici 953, v porodilnici 8 ženskih, v sirotišnici 2 otroka in v blaznici 62 moških in 52 ženskih. Povprečno je umrlo meseca januarja 17.72% bolnikov.

„Tržaško bralno in podporno družtvo“ je objavilo račun upravnega leta 1887, iz katerega posnemljemo, da je imelo družtvo koncem leta 1887. 155 članov in 3133 gl. 45 kr. imenja. Bolnim udom se je izplačalo 739 gl. 84 kr. podpore. — Občni zbor družtva bode v nedeljo dne 26. februarja 1888 ob 4. popoldne v predsobah redutne dvorane gledališča „Politeama Rossetti“ (uhod iz ulice Chiozza). Dnevni red: 1. Poročilo o splošnem stanji družtva. 2. Poročilo tajnikovo o zadnjem obnem zboru in o zgodovini minolega leta. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Posamični predlogi. 5. Prenaredbe nekaterih točk družtvenih pravil. 6. Volitev novega odbora.

Vladiki Strossmayerju so o njegovej petdesetletnici 16. t. m. slovanski poslanci državnega zbora poslali nastopno brzojavno čestitko, katero so podpisali Dalmatinci,

Slovenci, Čehi in Poljaki: „Tebi apostolu uzvišene zamisli ujedinenja Hrvata i Srba u čistoj ljubavi prama domovini, u štovanju zajedničkih ideala; Tebi velikodušnom osnovatelju jugoslavenske akademije i pokrovitelju svakog plemenitog narodnog poduzeća sretnom prigodom petdesetgodišnjice Tvoga svećeničkog jubileja, istodobno petdesetgodišnjice Tvoga uspešna, blagoslovljena rada na polju vjere, narodne prošvete, sva slavenska plemena zastupana kroz podpisane na carevinskom vieću, u bratskom priznanju Tvojih neprocenljivih zasluga za slavenske narode, sviem srcem kliću: Vladiku Strossmayera, diku celog slavenskog sveta, Bog poživio i dozvolio mu, da svoju patriotičnu nakanu podpuno izpunjenu vidjeti uzmogne.“

Na to je odgovoril vladika brzojavno dr. Viteziću: „Molim Vas, budite pri ostaloj braći, koja su mi čestitali, tumač moje najtoplije zahvalnosti. Ne mogu izreči, koliko sam Bogu zahvalan i sretan, da sam od toli slavni i uzvišeni muževa priznanje našao. Bog nas sve blagoslovi i dao, da pravedne i plemenite misli i nakane naše izvedene vidimo.“

Slava Vam i hvala vječita.

Strossmayer.“

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imelo 16. februarja svojo XVI. sejo. Navzočni: Prvomestnik Tomo Zupan. Odborniki: dr. Karol vitez Bleiweis, Ivan Hribar, Matej Močnik, Ivan Murnik, Luka Svetec, dr. J. Vošnjak, A. Žlogar, And. Žumer. — Od nadzornikov: dr. Fr. Papež. — Prvomestnik poroča o dveh literarnih ponudbah, ki se sprejmeti. — Blagajnik oznanja o denarnem stanji ter omenja o posebni trudoljubivosti ženske podružnice v Ilirski Bistrici, katereji se soglasno izreče iskrena zahvala. Enako še nekaterim drugim načelnštvom in družtvom. — Tajnik poroča o tekočih stvareh. — Prošnja za podporo ustanovljene podružnične knjižnice se usliši. — Zadeva otroškega vrta se reši v zmisli pooblaščenčevih nasvetov. — Prošnja G. za učne pripomočke se usliši. — Šolskeji občini na Korškem se obljubi podpora, ako bo šola slovenska. — Podružnični nasveti v B. na Korškem se večinoma rešijo v njenem zmisli. — Zaradi nekega otroškega vrta naj se vpraša dotični rodoljub. — Reši se nekaj drugih manjših zadev. — Sproži se misel o peticiji do državnega zbora; razgovor in sklep odloži se na prihodnjo sejo.

„Parlamentarja“ poslednja številka pohvalno omenja naša dva članka o Liechtensteinovem načrtu.

Ljubljanske ljudske in srednje šole se otvore zopet v petek 24. februarja.

Zgradbo pojišča v Trebčah je prevzel podjetnik Anton Kermec za 2590 gl.

Obsodba proti dr. Malcu, odvetniku v Zagrebu in bivšemu deželnemu poslancu je bila proglašena dne 17. t. m. Dr. Malce je obsojen zaradi hudodelstva prevare in proneverjenja na šestletno težko ječo.

Osepnice v Ljubljani. Dne 17. t. m. je zbolelo 5 moških, 2 ženski, 2 otroka. Ozdraveli 3 moški, 2 ženski, 5 otrok. Umrl: 1 možki, 3 otroci. Bolnih 172 oseb. — Kakor pričajo številke, osepnice po mestu zelo pojenjujejo.

Podučitelj Leopold pl. Laudes je ostavil samovoljno svojo službo. Tržaško namestništvo ga poziva, naj se pride opravičiti v 14 dneh, ker sicer se ga odpusti iz državne službe.

Policijsko. Težak Silvij Puntar je imel nadzorovati delalce nakladajoče kavo. Zasačili so ga, da je sam kavo kradel. — Postopača Vekoslava Ratha so prijeli baš ko je mislil ulomiti po polnoči v neko gostilno v ulici Madonini. — Natakarka Vekoslava Peteanija so zaprli, ker je ubodel svojo ženo z nožem.

Književnost.

Jos. Stritarja zbranih spisov je prišel mej ljudi 34. snopič s pričajočo vsebino: Klara. Podoba iz življenja velikomestnega. — Zorko. Podoba iz dijaškega življenja. — Cena vsakemu snopiču 25 novč.

„Učiteljskega Tovariša“ 4. številka prinaša vsebino: Načrt zakona o verski šoli. — Otroška individualnost. — Knjiga slovenska. — Iz šole za šolo. Kazalni uk. — Opis šolske občine Blagovica v zemljepisnem in zgodovinskem oziru v korist metodiki domovinoslovnega pouka. — Učila. — Po deželnem zboru. — Dopisi. — Razpisi učiteljskih služeb.

„Dom in svet.“ Št. 2. prinaša to-le vsebino: Moja pesen. — Veliki voz. — Lepi dol. — Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega. — Nevesta. — Okamneli svatje. — Izgovarjanje končnice opisovalnega deleznika. — Iz domačih in tujih logov. — Slovestvo. — Raznoterosti. — † Andrej Einspieler. Elegija.

